

SZLAKI ROWEROWE PO GMINIE GOLENIÓW

Szlaki turystyczne

Szlaki sentymentalne po starych cmentarzach

Witamy w zielonej Gminie Goleniów i zapraszamy na szlaki

Zwiedzając Gminę Goleniów rowerem, muszą Państwo pamiętać, że połowę jej terenu stanowią lasy Puszczy Goleniowskiej. Jest to, szczególnie w okresie od wiosny do jesieni ogromny atut naszych szlaków. Ich długość wynosi niemal 160 km.

Położenie Goleniowa w odległości 35 km od Szczecina, przy trasie wiodącej nad Morze Bałtyckie i w kierunku Gdańska zachęca wielu rowerzystów do korzystania z tych szlaków. Z roku na rok rośnie także długość ścieżek rowerowych zarówno w mieście, jak i poza nim.

Wędrując po szlakach napotkacie Państwo wiele ciekawych obiektów architektury ryglowej oraz budownictwa wiejskiego z XIX w. Goleniów oferuje m.in. „szlaki sentymentalne”, prowadzące po starych nekropoliach. Dużą atrakcją staje się również kompleks umocnień militarnych w pobliżu miejscowości Święta, wokół której pozostały ślady kilku już nieistniejących wsi.

Jezioro Dąbie w Lubcznie i płynąca przez miasto rzeka Ina to kolejne atuty, także dla rowerzysty. Dzięki temu można połączyć turystykę rowerową z turystyką wodną. Rower można zastąpić kajakiem, a na jeziorze Dąbie innym sprzętem pływającym, łącznie z wycararterowaniem jachtu. Niezbędny sprzęt można wypożyczyć w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Goleniowie lub bezpośrednio w Marinie w Lubczynie.

Będąc w samym Goleniowie warto się zatrzymać na kilka chwil i spacerując „szlakiem niebieskich stóp” zwiedzić najciekawsze miejsca w mieście, w tym pozostałości jego hanzeatyckiej przeszłości. W jednej z najpiękniejszych w województwie zachodniopomorskim bram miejskich - Bramie Wolińskiej mieści się Centrum Informacji Turystycznej. W Centrum każdy otrzyma niezbędne informacje i pomoc. W niej również nabyć można kilka pamiątek przypominających pobyt w Goleniowie.

Kościół św. Stanisława Kostki w Podańsku

SZLAK ROWEROWY ŻÓŁTY

21 km: Goleniów - Os. Helenów - Podańsko - Tarnówko - Stawno - Bącznik - Bolechowo - Goleniów

0.0 km Ruszamy spod Bramy Wolińskiej w kierunku kościoła, przed nim skręcamy w lewo w ul. Grunwaldzką, przejeżdżamy skrzyżowanie i dalej prosto ul. Konstytucji 3 Maja dojeżdżamy do ronda. Na nim skręcamy w pierwszą ulicę w prawo, ul. Dworcową. Z prawej widać budynek starostwa, z lewej w cieniu wysokich drzew ryglowa wieża ciśnień. Przejeżdżamy przez rondo w dół pod wiadukt, za nim w lewo na początek ścieżki rowerowej wybudowanej na starym nasypie kolejowym, którą dojeżdżamy do **osiedla Helenów** i szosy stargardzkiej.

3.0 km Ze ścieżki skręcamy w prawo. Jadąc dalej po 300 m opuszczamy osiedle. Dojeżdżamy do wsi **Podańsko**.

4.5 km Podańsko - stara średniowieczna wieś powstała na rozległej polanie Puszczy Goleniowskiej. Utworzono ją na planie ulicówki z założeniem dworskim. Po raz pierwszy wzmiankowana w dokumencie nadającym miastu Goleniów prawo lubeckie w roku 1314. Od końca XIV w., aż do 1945 r. należała do Rodziny von Petersdorf. Z prawej strony, na obrzeżu wsi, stoi maleńki ryglowy kościółek z wolnostojącą drewnianą dzwonnica. Postawiono go w XVIII w. na skraju wsi. Otaczają go wieńcem równie sędziwe lipy. Możemy zajrzeć do jego wnętrza.

Przy drodze, przed ogrodzeniem stoi pamiątkowy obelisk z czasów I Wojny Światowej. Opuszczamy wieś i jedziemy dalej drogą na Stargard.

8.3 km Dojeżdżamy do **Tarnówka**. Opuszczamy drogę Goleniów - Stargard, zjeżdżamy w lewo do wsi.

9.0 km Wieś Tarnówko do 1945 r. nosiła nazwę Lüttkenhagen. Założona w XV w. przez rodzinę von Petersdorf. W końcu XVIII w. posiadała 2 folwarki, młyn wodny, 22 budynki mieszkalne dla pracowników folwarcznych, 8 zagród chłopskich i kościół z XV w. z cmentarzem w centrum wsi w pobliżu dworu. Zaraz po II wojnie wiele zagród zostało zniszczonych. Uległ zniszczeniu także zabytkowy kościółek. Zachowała się tylko wieża kamienna.

9.4 km Jedziemy dalej i ponownie przejeżdżamy drogę Goleniów - Stargard.

9.5 km Wjeżdżamy do **Stawna**. Stawno to wieś założona w końcu XVIII w. jako Stevenhagen. Obecna zabudowa wsi nieregularna, pochodzi w głównej mierze z przełomu XIX i XX w. We wsi stoi kościół neogotycki z 1884 r. W centrum wsi na uwagę zasługuje również drewniany krzyż przydrożny z wrytym napisem w części dolnej "*Na pamiątkę repatriacji zza Buga 30 VI 1946*".

10.2 km Skręcamy w lewo w kierunku Klinisk.

10.5 km Mijamy z prawej strony wspomniany neogotycki kościół z byłym cmentarzem.

10.7 km Opuszczamy wieś.

11.8 km Skręcamy w prawo w leśną drogę na Bącznik.

11.9 km Po 100 m po prawej widzimy stary granitowy słupek milowy z wykutymi odległościami do Stargardu i Goleniowa. Zapewne tędy przebiegał dawny trakt.

12.2 km Z prawej mijamy pozostałości młyna wodnego z niewielkim wodospadem.

13.0 km Wjeżdżamy do wsi **Bolechowo**, to dawna śródleśna osada, została założona w latach 1746-49 przez króla pruskiego Fryderyka II. Skręcamy w lewo.

13.8 km Opuszczamy Bolechowo skręcając w prawo. Jedziemy wśród wspaniałych krzewów i drzew.

15.7 km Z lewej mijamy osadę **Zabród**. Wieś powstała po 1945 r. z połączenia osady folwarcznej Schönwerder złożonej z zabudowań gospodarczych, dworu i dwóch budynków mieszkalnych robotników folwarcznych oraz leżącej za Białą Strugą (dopływ Iny) leśniczówki o nazwie Lüttkenheide. Cały układ przestrzenny dzisiejszej osady jest niewielki, pochodzi z końca XIX w. W Zabrodziu możemy udać na spacer ścieżką dydaktyczną „**Uroki Doliny Iny**” utworzoną przez Nadleśnictwo Kliniska.

18.9 km Jadąc dalej główną drogą wśród lasu dojeżdżamy do Goleniowa.

21.2 km Trasę kończymy przy Bramie Wolińskiej.

Kamienna wieża kościelna w Tarnówku

SZLAK ROWEROWY CZERWONY

29,9 km: Goleniów - Marszewo - Imno -
Mosty - Danowo - Podańsko - Budno - Goleniów

0.0 km Wyruszamy spod Bramy Wolińskiej skręcając w prawo w ulicę Puszkina, później Bohaterów Warszawy, Witosą, Szkolną. Dalej przez tory w ulicę Maszewską, którą wyjeżdżamy w kierunku Maszewa.

2.2 km Skręcamy w lewo, na Marszewo. Przejeżdżamy tory kolejowe i dalej na rondzie jedziemy prosto. Dojeżdżamy do **Marszewa**, jednej z najstarszych wsi w gminie. Pierwsza wzmianka o niej widnieje w źródle z roku 1314. W centrum gotycki kościół z przełomu XV/XVI w. Zaraz przy nim drewniana, wysoka dzwonnica z XVIII w. Z jej prawej strony stoi kamienna chrzcielnica. We wsi jest wiele ciekawych budynków konstrukcji ryglowej.

5.4 km Dojeżdżamy do kościółka. Mijamy kościół z lewej i skręcamy w prawo. Po ok. 200 m na rozwidleniu trzymamy się lewej drogi. Przejeżdżamy tory. Teraz piaszczystą drogą dojeżdżamy do polnej krzyżówki.

7.9 km Skręcamy w lewo. Z prawej w dali widać wieś Imno. Po 200 m droga wchodzi na skraj lasu. Na pierwszej krzyżówce po przejechaniu 600 m skręcamy w prawo. Dojeżdżamy do pól uprawnych wsi Imno z prawej strony. Jedziemy dalej (ok. 350 m) skrajem lasu. Dojeżdżamy do drogi, skręcamy na nią w prawą stronę w kierunku zaczynającej się wsi Imno.

8.7 km Skręcamy w prawo w leśną drogę do Imna.

9.8 km Dojeżdżamy do drogi asfaltowej wsi skręcając na nią w prawo. **Imno** - niewielka wieś, na obszarze której pierwsze ślady osadnictwa sięgają okresu laterńskiego (ok. 400 l p.n.e.). We wsi pozostał poniemiecki cmentarz, do którego poprowadzą nas kierunkowskazy.

†
KOŚCIÓŁ TEN ZOSTAŁ
ODBUDOWANY 50 LAT PO
II WOJNIE ŚWIATOWEJ PRZEZ
MIESZKAŃCÓW DANOWA

— — — — —
KU POJEDNANIU OBU NARODÓW
POLSKIEGO I NIEMIECKIEGO
ŻYJĄCYCH TU NA TEJ ZIEMI

DANOWO 26.08.1995

†
Diese Kirche wurde
50 Jahre nach dem II Weltkrieg
durch die Bewohner von Danow
erbaut

— — — — —
Zur Vereingung der beiden
hier auf dieser Erde lebenden Völker
Deutschland und Polen
Danow 23.08.1995

11.0 km Dojeżdżamy do drogi Goleniów - Maszewo skręcając na nią w lewo.

11.5 km Wjeżdżamy do **Mostów**. Z 1302 roku pochodzi pierwsza zachowana wzmianka o istnieniu wsi. Z zachowanych dokumentów wynika, że wieś której nazwa niemiecka brzmiała Speck była początkowo własnością rodu von Viesen, później rodu von Flemming z Maciejewa. W końcu XVIII w. przeszła w ręce rodu von Petersdorf, a w połowie XIX w. właścicielem wsi na prawie 100 lat stała się rodzina Flügge. Do ciekawszych zabytków należy kościół parafialny i pałac rodziny von Flügge z parkiem podworskim.

13.0 km Dojeżdżamy do krzyżówki ze świątłami. Z lewej widać kościół z dawnym cmentarzem, my skręcamy w prawo w kierunku Danowa. Po chwili po lewej stronie widać pałac - rodziny von Flügge.

14.0 km Danowo. Początków założenia wsi nie znamy, ale wiemy, że już w XIV w. była w posiadaniu rodu von Flemming. A od XVIII do końca XIX w. stanowiła własność rodu von Petersdorf. W początkach XX w. przeszła w ręce właścicieli Mostów, rodu von Flügge.

15.5 km Z prawej strony, na wyniesieniu nad wsią góruje kościół, który mieszkańcy wsi odbudowali z ruiny, i cmentarz, któremu przywrócono godność.

15.6 km Jedziemy dalej, lekko w dół. Na krzyżówce skręcamy w prawo w kierunku Podańska.

19.6 km Podańsko. Na niewielkim wzniesieniu po prawej stronie drogi stoi niewielki kościółek ryglowy z drewnianą dzwonnica. Przed nim stoi obelisk upamiętniający mieszkańców niemieckiego Podańska, którzy zginęli na frontach I wojny światowej.

19.8 km Po przejechaniu ok. 200 m dojeżdżamy do krzyżówki z ul. Wylotową. Skręcamy w nią w prawo w kierunku Budna.

22.3 km Dojeżdżamy do **Budna**. We wsi znajduje się park podworski. W XVIII w. od strony południowej wsi założono tu duży folwark i zespół dworsko-pałacowy rozbudowany w XIX w. Po wojnie rozebrano dwór i zniszczono częściowo park, który przekształcił się w lasy. Z krajobrazu zniknął bezpowrotnie stojący w centrum wsi niewielki murowany z czerwonej cegły kościółek pochodzący z 1842 r.

22.6 km Dojeżdżamy do głównej drogi wsi Budno.

23.6 km Wyjeżdżając ze wsi, skręcamy w lewo na drogę Maszewo - Goleniów.

27.7 km Dojeżdżamy do Goleniowa. I dalej jedziemy prosto ulicą Maszewską, Szkolną, Witosa i Puszkina.

29.9 km Kończymy wycieczkę pod Bramą Wolińską.

Ryglowy kościół św. Trójcy w Miękowiu

SZLAK ROWEROWY ZIELONY

48,6 km: Goleniów - Żdżary - Łaniewo - Krępsko - Miękowo - Żółwia Błoc - Niewiadowo - Glewice - Mosty Os. - Burowo - Mosty

0.0 km Wyjeżdżamy spod Bramy Wolińskiej w lewo w ulicę Słowackiego. Na światłach skręcamy w lewo w ulicę Wojska Polskiego. Jadąc cały czas prosto opuszczamy miasto w kierunku Modrzewia. Przed nami wiadukt, na który wjeżdżamy lekko pod górkę, pod nami droga krajowa nr 3 i 6 i jednocześnie obwodnica miasta. Jedziemy dalej prosto, mijamy z prawej zjazd do wsi Żdżary, w lewo do drogi nr 3.

4.6 km Dojeżdżamy do **Modrzewia**. Na pierwszym skrzyżowaniu skręcamy w prawo w osiedle.

5.4 km Po 800 m wyjeżdżamy z lasu i skręcamy w lewo w kierunku Łaniewa

5.6 km Dojeżdżamy do wsi Łaniewo. **Łaniewo** to niewielka wieś, założona została na początku XIX w, a niemiecka jej nazwa to Langenhals. Jedziemy dalej, przy krzyżu skręcamy w lewo na utwardzoną drogę. Z prawej na początku wsi z nr 1 chata z 1891 r., wybudowana w stylu ryglowym, z fragmentami okiennic.

6.9 km Opuszczamy wieś skręcając w prawo w polną drogę w kierunku Krępska.

7.6 km Do Krępska wjeżdżamy ul. Spacerową. **Krępsko** to wieś sołecka, założona w roku 1748 przez von Hacka, architekta nadwornego króla pruskiego Fryderyka II (stąd nazwa wsi Hakenwalde), później została własnością Goleniowa. Obecna zabudowa pochodzi w głównej mierze z przełomu XIX i XX w. Na uwagę zasługuje kościółek, który mijamy z lewej. Zbudowany jest z czerwonej cegły w roku 1932. Za kościołem jeden z najstarszych budynków we wsi z niemieckim numerem 53 i datą 1880 r. Po przeciwnej stronie nowy budynek szkoły podstawowej noszącej imię "Jana Pawła II". Od kościoła jedziemy dalej prosto do ul. Szkolnej.

7.7 km Skręcamy w prawo w kierunku Miękowa.

8.8 km Na skrzyżowaniu z ul. Dębową jedziemy prosto. Droga wiedzie teraz pośród dojrzałego lasu.

11.1 km Na kolejnej krzyżówce jedziemy dalej prosto.

13.6 km Przejeżdżamy przed wiadukt nad drogą S3.

13.9 km Skręcamy w lewo i jedziemy na plac przykościelny, przez bramkę od strony południowej. **Miękowo** - najcenniejszym obiektem jest kościół rzymsko-katolicki pod wezwaniem Świętej Trójcy. Barokowy, ryglowy z dębowych belek łączonych drewnianymi kołkami z wypełnieniem ceglanym. Za drogą od strony wschodniej placu przykościelnego, przy budynku nr 9 rośnie okazały dąb o obwodzie 400 cm.

15.8 km Opuszczamy plac przykościelny od strony północnej skręcając w prawo na drogę w kierunku Białunia, którą po 500 m opuszczamy jednocześnie wjeżdżając do pierwszych zabudowań wsi Białuń.

17.0 km Przejeżdżamy tory linii kolejowych Goleniów-Świnoujście. Z lewej widoczna jest stacja kolejowa **Białuń**. Przed nami najmłodsza wieś na terenie gminy Goleniów, chociaż początki osadnictwa na jej obszarze sięgają czasów neolitu kultury ceramiki sznurowej. We wsi na uwagę zasługuje kilka pomnikowych drzew: dębów, buków i klonów oraz dom z 1879 roku (nr 35) konstrukcji ryglowej.

17.6 km Skrzyżowanie głównej drogi z poprzeczną. Z prawej budynek nr 14 (dawna szkoła), za którym znajduje się budynek nowej szkoły podstawowej.

19.0 km Dojeżdżamy do drogi Goleniów-Niewiadowo skręcając na nią w prawo w kierunku Żółwiej Błoci. Droga wiedzie pośród niewielkich zagajników i nieużytków rolnych.

19.07 km Przed nami druga najstarsza wieś w gminie - **Żółwia Błoc**.

20.7 km Za skrzyżowaniem, 100 m dalej, skręcamy w lewo w boczną drogę.

21.6 km Opuszczamy wieś i na rozdrożu dwóch dróg gruntowych skręcamy w lewą, biegnącą skrajem lasu.

Kościół Wniebowzięcia
Najświętszej Marii Panny w Niewiadowie

22.1 km Jedziemy prosto. Z lewej mijamy dawną leśniczówkę.

23.1 km Dojeżdżamy do drogi asfaltowej Goleniów -Niewiadowo.

25.7 km Po lewej stronie mamy parking leśny. Pod wysokim świerkiem na podstawie stoi kamień pamiątkowy z wyryta datą 1851.

28.0 km Wjeżdżamy do Niewiadowa. **Niewiadowo** - wieś średniowieczna, chociaż pierwsza wzmianka pochodzi dopiero z roku 1580, kiedy wymienia się wieś Harmsdorf (niemiecka nazwa Niewiadowa) jako lenno Borzęcina.

28.1 km Zatrzymujemy się przed kościołem stojącym na niewielkim wyniesieniu z prawej strony drogi. Wieś posiada wiele walorów krajoznawczych i rekreacyjnych, już samo usytuowanie wśród lasów obok rzeczki Gowienicy i czystego, położonego w lesie jeziora. We wsi na uwagę zasługuje kościół, nowy cmentarz, wiele starych zagród chłopskich i pomnikowych drzew.

28.9 km Możemy również obejrzeć kilka starych chałup, spośród których na uwagę zasługuje chałupa nr 12 z roku 1811, najstarsza w całej wsi. Jest ona przykładem tradycyjnej chałupy konstrukcji szkieletowej (ryglowej).

29.0 km Wyjeżdżając ze wsi możemy za kościołem skrócić w lewo w kierunku leśniczówki, gdzie za mostkiem z prawej strony rzeczki Gowienicy stoi jeden z największych dębów mający w obwodzie 480 cm. Wracamy ponownie do naszej drogi.

29.5 km Opuszczamy wieś i wracamy tą samą drogą asfaltową, którą przyjechalśmy.

33.4 km Po przejechaniu ok. 4 m skręcamy w lewo w leśną drogę w kierunku Glewicy.

35.9 km Dojeżdżamy do drogi nr 6. Przechodzimy przez przejście dla pieszych. Jadąc prosto dojeżdżamy do kościoła. **Glewice** zostały założone na długości 1 km z zachodu na wschód. Głównym elementem wsi jest kościół z cmentarzem usytuowany w centrum nawsia, zbudowany w roku 1789 jako zbór protestancki. Na południe od wsi znajduje się Port Lotniczy Szczecin-Goleniów.

Kościół ryglowy św. Stanisława Biskupa w Glewicach

36.5 km Na skrzyżowaniu jedziemy prosto w kierunku jednostki wojskowej. Swoją siedzibę ma tu 3 Batalion Logistyczny Ziemi Goleniowskiej.

37.6 km Wjeżdżamy na drogę z kostki brukowej i dając wśród lasu jedziemy w kierunku Mostów.

38.7 km Dojeżdżamy do jednostki wojskowej w Mostach. Skręcamy w lewo w kierunku Mostów.

40.9 km Po objechaniu jednostki, na krzyżówce skręcamy w lewo.

41.4 km Po przejechaniu dwóch przejazdów kolejowych jedziemy dalej prosto w kierunku Mostów.

41.9 km Mijamy z lewej **Mosty Osiedle**.

43 km Przed nami krzyżówka z leśną drogą. Skręcamy w lewo.

44 km Przy wyjeździe z lasu z lewej na niewielkiej polanie rośnie potężny dąb o odwodzie prawie 600 cm - tzw. "Święty Dąb". Dąb ten został uznany za pomnik przyrody. Opuszczamy zakątek, wjeżdżając na niewysokie wyniesienie. Zjeżdżamy w dół, przez mostek. Lekko pod górkę, dojeżdżamy do drogi biegnącej niewysokimi

obniżeniami skręcając na nią w prawo. Z lewej samotne brzozy, wyżej zagajnik sosnowy. Jedziemy lekko pod górkę na niewielki pagórek z lewej strony zagajnika, dołem płynie Gowienica. Jadąc dalej dojeżdżamy do polnej drogi wsi Burowo, skręcając na nią w prawo obok domu nr 10.

45.6 km Burowo - jedna ze starszych wsi w gminie, powstała w średniowieczu na planie owalnicy. Od XVII do XVIII w. była własnością rodziny von Fleming, później aż do 1945 r. rodziny von Petersdorf. Obecna zabudowa pochodzi z końca XIX i początku XX w. Skręcamy w prawo i obok dawnej szkoły z prawej, dojeżdżamy do krzyża i dalej do sklepu spożywczego. Za sklepem na skrzyżowaniu trzymamy się prawej drogi, zgodnie ze znakami udajemy się w kierunku Mostów. Droga prowadzi lasem, kręta, pełna podjazdów i zjazdów. Przed Mostami z prawej zarośnięty niewielki staw. Opuszczamy Burowo jadąc dalej w kierunku Mostów.

48.6 km Dojeżdżamy do wsi **Mosty**, gdzie kończymy naszą wyprawę.

SZLAK ROWEROWY NIEBIESKI

29 km: Goleniów - Zabród - Bolechowo - Bącznik - Lipa "Anna" - Kliniska - Rurzyca - Goleniowski Park Przemysłowy - Goleniów

0.0 km Wyruszamy spod Bramy Wolińskiej w kierunku kościoła, przed nim skręcamy w lewo w ulicę Grunwaldzką i dalej prosto w ul. Konstytucji 3 Maja.

0.8 km Na rondzie Pionierów Ziemi Goleniowskiej skręcamy w prawo w ul. Dworcową. Po drodze mijamy po prawej budynek Starostwa Powiatowego oraz nieco dalej po lewej ryglową kolejową wieżę wodną.

1.2 km Na kolejnym rondzie jedziemy prosto.

1.6 km Za wiaduktem kolejowym skręcamy w prawo w ul. Spacerową.

2.2 km Po drodze mijamy po prawej odkryty basen kąpielowy czynny w sezonie letnim oraz dalej po lewej pole biwakowe z miejscami na ognisko.

2.4 km po przejechaniu ok. 150 m zjeżdżamy z drogi asfaltowej w prawo w drogę leśną. Jedziemy teraz wśród lasów Puszczy Goleniowskiej wzdłuż prawego brzegu rzeki Iny.

4.4 km Mijamy po prawej stare zakole Iny.

5.0 km Po przeciwnej stronie rzeki niedaleko w lesie znajduje się **Góra Lotnika**, jedno z wyższych wzniesień na terenie Puszczy Goleniowskiej - 30,4 m n.p.m. Góra jest częstym celem wycieczek zarówno rowerowych jak i pieszych czy nordic walking. Droga w tym miejscu odbija w lewo. Kierujemy się do głównej drogi asfaltowej.

5.5 km Po przejechaniu 500 m wjeżdżamy do **Zabrodzia** i ponownie wracamy na drogę leśną. W Zabrodziu Nadleśnictwo Kliniska przygotowało dla turystów ścieżkę edukacyjną „Uroki Doliny Iny”.

7.0 km Jedziemy pięknym lasem, wzdłuż Iny.

8.0 km Dojeżdżamy do krzyżówki z główną drogą wsi **Bolechowo**. To dawna śródleśna osada, została założona w latach 1746-49 przez króla pruskiego Fryderyka II. Na szczególną uwagę we wsi zasługuje stare ryglowe budownictwo, któremu mieszkańcy przywracają dawną świetność. Skręcamy w lewo w boczną utwardzoną drogę w kierunku Bącznika.

9.1 km Mijamy **Bącznik**. Możemy tu zobaczyć pozostałości starego młyna wodnego.

9.5 km Dojeżdżamy do drogi Stawno-Kliniska. Skręcamy w prawo.

10.5 km Przejeżdżamy most na Inie. Po prawej stronie mostu znajduje się wiata wraz z miejscem na odpoczynek oraz slip do wodowania kajaków - tutaj swój początek ma szlak kajakowy po Inie „Meandry Iny”. My jedziemy dalej w kierunku Klinisk. Droga prowadzi cały czas przez las sosnowy.

13.1 km Z prawej leśny parking. Uwaga po przejechaniu około 1 km możemy zjechać z naszej trasy i skorzystać ze ścieżki rowerowej wytyczonej przez Nadleśnictwo Kliniska.

14.5 km Rozwidlenie, nasza droga zakręca w prawo i dalej prosto.

16.8 km Kierujemy się zgodnie z drogowskazem w lewo do **Nadleśnictwa Kliniska**.

17.7 km Ośrodek Edukacji-Przyrodniczo-Leśnej Nadleśnictwa Kliniska. Obok najstarsze drzewo w całej Puszczy Goleniowskiej- znany pomnik przyrody - lipa "Anna". Lipa według legendy ma ok. 600 lat (inne źródła mówią, że ok. 450). W obwodzie na wysokości 20 cm od gruntu ma ok. 870 cm, tu rozgałęzia się w cztery silnie rozwinięte konary. Z lipą związanych jest kilka legend o Annie Jagiellonce - córce króla polskiego Kazimierza Jagiellończyka, żonie księcia pomorskiego Bogusława X. Korzystając z pobytu w Ośrodku możemy udać się na ścieżkę przyrodniczo-leśną (ok. 2.8 km), albo do wydzielonego obok miejsca, gdzie można rozpalić ognisko. Spod lipy odjeżdżamy do drogi nr 3 szlakiem pieszym koloru niebieskiego, według kierunkowskazów. **Uwaga! Wzmógłony ruch o każdej porze dnia! Obowiązkowo przeprowadzamy rowery po pasach dla pieszych.**

Lipa „Anna” przy Nadleśnictwie Kliniska

Jedziemy przez wieś **Kliniska**. Przejeżdżamy tory kolejowe. Kliniska to jedna z największych wsi gminy Goleniów, założona została w 1754 przez króla Fryderyka II otrzymując nazwę Gross Christinenberg od imienia żony Króla. Po wybudowaniu linii kolejowej Szczecin - Goleniów w 1882 r. osiedlili się tu kolejarze, wielu robotników leśnych i rzemieślników. Obecnie wieś ponownie mocno się rozwija i rozbudowuje, powstaje wiele zakładów przemysłowych oraz budynków mieszkalnych.

18.9 km Z lewej piekarnia "Asprod", dalej z prawej nowa Szkoła Podstawowa i Gimnazjum.

19.4 km Na skrzyżowaniu z drogą Dąbie - Goleniów, skręcamy w prawo i drogą asfaltową udajemy się w kierunku Rurzyca.

20.4 km Rurzyca to najdłuższa i jedna z większych wsi w gminie, powstała z kilku wsi, które podobnie jak Kliniska założył w połowie XVIII w. król pruski. Najważniejsze z nich to Rörchen (Rurka) i Sophienthal (Dolina Zofii). Obecna główna zabudowa wsi pochodzi z końca XIX i początków XX w. Głównym elementem układu przestrzennego wsi jest neogotycki kościół z roku 1906r., murowana świątynia z czerwonej cegły pod wysokim dachem.

22.5 km Opuszczamy wieś. Dojeżdżamy do mieszczącego się w **Łozienicy Goleniowskiego Parku Przemysłowego**. Skręcamy w lewo w ul. Nadziei.

25.6 km Po prawej stronie mijamy zakłady GPP. Po przejechaniu 3 km skręcamy w lewo w ul. Krzywą.

25.8 km Skręcamy w prawo w ul. Nową. Po 1,2 km wjeżdżamy na ścieżkę rowerową do Goleniowa.

29 km Goleniów.

SZLAK ROWEROWY CZARNY

12 km: Modrzewie - Bolesławice - Święta

Trasa zaczyna się od Modrzewia. Aby tam dojechać wyjeżdżamy z uliczki spod Bramy Wolińskiej i dalej jedziemy w lewo w kierunku światła, na których skręcamy w lewo w ulicę Wojska Polskiego. Jedziemy cały czas prosto, wyjeżdżając z miasta w kierunku wsi Modrzewie.

0.0 km Mijamy tablicę z napisem **Modrzewie**. Początki osadnictwa na terenie wsi sięgają końca neolitu. Rozpoznana została na tym terenie w końcu XIX w. osada ludności kultury ceramiki sznurowej. W roku 1268 obszar ten na mocy przywileju księcia Barnima Dobrego stał się własnością Goleniowa. Obecna stara zabudowa wsi pochodzi w głównej mierze z pierwszych lat XX w. Po roku 1945 wieś przejściowo nazywała się Zielonki. W połowie 1946 r. otrzymała nową nazwę - Modrzewie, używaną do dnia dzisiejszego.

0.3 km Z lewej strony drogi, przy zagrodzie nr 1, przed domem w ogródku rosną dwa ładne, stare cisy.

2.6 km Dojeżdżamy do skrzyżowania z drogą odchodzącą w prawo w kierunku Krępska i Stepnicy. Jedziemy dalej prosto opuszczając wieś. Przed nami droga idąca pośród łąk i pastwisk poprzedzielanych rowami, miedzami na których rosną wierzby, olchy, osiki.

3.8 km Cały czas jedziemy pośród pastwisk i łąk oraz pól uprawnych. Tereny coraz bardziej podmokłe, bagienne przechodzą w zarośnięte krzewami, olchami, wierzbami i różnymi krzewami.

6.0 km Z lewej strony most na zarośniętym kanale w kierunku przeciwpowodziowego betonowego mostu na Inie. Droga wyłożona jest płytami betonowymi. Jedziemy cały czas prosto.

6.5 km Z prawej stara pompa wodna.

7.0 km Przed nami tablica **Bolesławice**. Za nią droga wśród zabagnionych łąk prowadząca w kierunku rzeki Krępy. Wieś założona została w roku 1754 przez von Gassimira, który leżące tu dobra otrzymał od króla pruskiego Fryderyka II. W roku 1799 stała się własnością Ottona von Bonin. Na początku XIX w. córka Ottona wniosła ją do posiadłości rodu von Troschke, w którego posiadaniu była aż do 1945 r.

7.4 km Z lewej, 100 m od stojących przy drodze jaworu i wierzby, na łące rośnie wspinały rozłożysty dąb, strażnik już tylko miejsca po dawnych protestanckim cmentarzu, który został całkowicie zniszczony. Jedziemy dalej drogą. Po obu stronach drogi zarośnięte rowy, wiele drzew przydrożnych tworzących niewielkie kępy.

7.7 km Z lewej strony drogi, na długości ponad 1 km znajduje się kilka stawów po wybranym torfie. Zarybiane są od wosny do późnego lata, pełne ptactwa i kwiatów wodnych. Możemy tu spotkać różne gatunki kaczek, gęsi, łyski, rybitwy, mewy i łabędzie.

10.0 km Przejeżdżamy przez mostek nad przepływającym kanałem.

10.7 km Wjeżdżamy do wsi **Święta**, w prawo odchodzi droga do dawnego PGRu, na rozdrożu stoi krzyż przydrożny w ogrodzeniu. Święta (Langenberg) została założona w 1754 r. przez miasto Szczecin. Najpierw powstał tu folwark a potem wieś na

Widok z przystani w Świętej
podczas finału regat The Tall Ships Races 2013

planie ulicówki. Już pod koniec XVIII w. miasto oddało folwark i część wsi w dzierżawę (reszta wsi stanowiła własność prywatną). Na początku XIX w. wszystkie dobra wiejskie należące do Szczecina, Święta i leżące obok wsi Jedliny i Kamieniska a także szczyński las (1145 ha) połączono przekształcając w Dominium Ziemskie Święta. Do 1945 r. Dominium bardzo pomyślnie rozwijało się, osuszone zostały podmokłe tereny, przeprowadzono drenowanie i meliorację, wydobyto torf. Wybudowana została także przystań i zaczęła funkcjonować przeprawa promowa. Układ przestrzenny wsi po 1945 r. uległ jednak pełnej deformacji. Z zachowanych do dzisiaj budynków zasługuje na uwagę dawny dom mieszkalny, obecnie kaplica p.w. Matki Bożej Częstochowskiej, filia parafii Krępsko oraz usytuowany na wzniesieniu stary cmentarz poniemiecki.

11.2 km W lewo droga do wsi Kamieniska (3 km) i dalej do przystani kajakowej na Inie (3,8 km).

11.5 km Kończy się wieś, a droga którą jedziemy rozchodzi się w kierunku zachodnim, ukośnie w prawo i w lewo. Prawa prowadzi do kaplicy kościelnej, lewa do przystani nad Domiążą. Jedziemy dalej drogą w kierunku przystani, kończy się asfalt, dalej wiedzie już droga brukowa.

11.8 km Z lewej budynek nr 22, dawna szkoła, dzisiaj prywatne mieszkanie.

12.1 km Dojeżdżamy do częściowo zniszczonej dawnej przystani nad Domiążą. Z prawej, za rzeką widać kominy Zakładów Chemicznych w Policach, z lewej północne osiedla Szczecina. W tym miejscu kończymy naszą trasę.

Odkrywka archeologiczna w Goleniowie

SZLAK SENTYMENTALNY NR 1

Szlaki sentymentalne po starych cmentarzach Gminy Goleniów

7,5 km: Goleniów

0.0 km Trasę rozpoczynamy od Bramy Wolińskiej w kierunku kościoła św. Katarzyny.

0.1 km Przed nami gotycka bryła najstarszej świątyni Goleniowa. Wokół kościoła od strony południowej, wschodniej i północnej jest plac pełniący do lat dziewięćdziesiątych XIX w. rolę cmentarza. Po pierwszej wojnie światowej na skwerku mieszkańcy Goleniowa swoim synom, którzy zginęli na różnych frontach tej wojny postawili pomnik. Po II wojnie światowej, podczas odgruzowywania kościoła i terenu wokół, zniszczony pomnik usunięto zachowując jedynie skwerek, który uzupełniono nowymi nasadzeniami. Mając więcej czasu możemy zwiedzić kościół.

0.2 km Dojeżdżamy do skrzyżowania i skręcamy w prawo zostawiając parking i plac przykościelny z prawej. Przejedźmy most na Inie. Przed nami nowa zabudowa starego przedmieścia słowiańskiego zwanego "wykiem".

0.6 km Skrzyżowanie ulic Konopnickiej, Matejki i Szczecińskiej. Na niewysokim wyniesieniu z lewej znajduje się dawny cmentarz. W tym miejscu w 2004 roku odkopano fundamenty istniejących tu dwóch kościołów pod wezwaniem św. Jerzego. Pierwszy, najstarszy, wybudowany

na rzucie ośmioboku powstał jeszcze przed lokacją miasta, czyli przed 1268 rokiem. Uległ zniszczeniu w 1686 roku podczas ogromnego pożaru. Drugi wybudowano w tym samym miejscu, ale już na rzucie prostokąta w nowym stylu barokowym w latach 1722-1725. Spłonął już po zdobyciu miasta podpalony przez Rosjan wiosną 1945 r.

0.8 km Jadąc dalej, po kilkudziesięciu metrach, dojeżdżamy do widocznego z lewej strony parku, który do 1945 był miejscem dwóch cmentarzy, starszego żydowskiego i młodszego z końca XIX w. protestanckiego. Cmentarze te zostały po roku 1945 opuszczone i na początku lat sześćdziesiątych uległy zniszczeniu. Teren byłego cmentarza wyrównano, oczyszczono z dzikich krzewów, alejki wylano asfaltem. Zachowując zabytkowy starodrzew, utworzono park miejski nadając mu imię "Parku XXX-lecia". W 50. rocznicę polskiego Goleniowa władze upamiętniły to wydarzenie postawieniem w centrum dawnego cmentarza, a teraz parku, kamienia - pomnika "Pamięci wszystkich, którzy na zawsze spoczęli w Ziemi Goleniowskiej".

1.2 km Wracamy do ulicy Szczecińskiej i uliczką przy

ogrodzeniu Szkoły Podstawowej Nr 4 dojeżdżamy do ul. Przestrzennej. Skręcamy na nią w prawo. Mijamy z lewej cmentarz komunalny, z prawej Szkołę Podstawową Nr 4. Jedziemy dalej prosto, przejeżdżamy most na Inie.

2.6 km Dojeżdżamy do ronda przy ul. Wojska Polskiego. Skręcamy w prawo. Z prawej widać już park z pięknym starodrzewem. To dawny cmentarz, który w pierwszych latach powojennych, został zniszczony a następnie zamieniony na park. Wracamy do ulicy Wojska Polskiego. Jedziemy w prawo do skrzyżowania ze światłami, na którym skręcamy w lewo w ulicę Słowackiego. Po ok. 100 m skręcamy w pierwszą w prawo ulicę Mikołajczyka, którą dojeżdżamy do skrzyżowania z ulicą Wolińską.

3.7 km Po kolejnych 550 metrach, zjeżdżając w prawo stajemy przed niewielkim obeliskiem - cmentarzykiem wojennym żołnierzy radzieckich, którzy zginęli w marcu 1945 r.

4.4 km Jedziemy dalej prosto, po kilkudziesięciu metrach, skręcamy w prawo w pierwszą leśną drogę. Po ok. 300 m skręcamy ponownie w prawo w drogę, z której widać mury Zakładu Karnego. Po kolejnych 50 m skręcamy w lewo na trochę zarośniętą drogę, którą jedziemy ok. 400 m. Mijamy z prawej starą strzelnicę. Wjeżdżamy w pierwszą drogę w prawo, aby na chwilę zatrzymać się przed zniszczonym wejściem na cmentarz czeski.

5.2 km Przed nami ostatni ze starych, goleniowskich cmentarzy sprzed 1945 r. Założony został na początku drugiej połowy XIX w. przy wybudowanym w tym czasie Zakładzie Karnym. Służył do chowania zmarłych więźniów, a w czasie

II wojny światowej także jeńców wojennych. Po opuszczeniu cmentarza jedziemy prosto ok. 200 m, dojeżdżając do murów więziennych, przed którymi skręcamy w lewo na drogę z płyt betonowych. Po kolejnych 200 m skręcamy w prawo na drogę cementową. Jadąc wzdłuż muru więziennego po dalszych 500 m dojeżdżamy do ulicy.

6.1 km Skręcamy w lewo w ulicę Grenadierów, którą dojeżdżamy do ulicy Nowogardzkiej.

6.5 km Skręcamy w prawo w ulicę Nowogardzką, mijamy z prawej szpital. Jadąc cały czas prosto wjeżdżamy w ulicę Armii Krajowej. Dojeżdżamy do świateł, na których skręcamy w lewo w ulicę J. Słowackiego.

7.4 km Zjeżdżamy w prawo w ulicę przed Bramą Wolińską, gdzie kończymy wycieczkę.

SZLAK SENTYMENTALNY NR 2

39,5 km: Goleniów - Żółwia Błoc - Niewiadowo - Glewice - Mosty Osiedle - Imno - Mosty - Danowo - Podańsko - Budno

0.0 km Wyjeżdżamy spod Bramy Wolińskiej w lewo w kierunku widocznych świateł, na których skręcamy w prawo w ul. Armii Krajowej. Jadąc cały czas prosto po 1,2 km dojeżdżamy do przejazdu kolejowego.

1.4 km Przejeżdżamy tory i jedziemy w kierunku obwodnicy. Po około 800 m skręcamy w lewo w drogę utwardzoną w kierunku widocznych ferm drobiu.

3.4 km Uwaga! Nie wolno przejeżdżać na skróty - grozi wypadkiem! Obok drogi obwodnicy z prawej, skręcamy w lewo i po przejechaniu 200 m dojeżdżamy do przejazdu pod wiaduktem.

3.6 km Skręcamy w prawo i przejeżdżamy pod wiaduktem na drugą stronę obwodnicy. Skręcamy w prawo. Jedziemy teraz z jej lewej strony a naszej prawej około 200 m. Skręcając tak jak droga prowadzi w lewo i wśród pól po około 800 m dojeżdżamy do widocznej z daleka wsi Żółwia Błoc.

4.5 km Żółwia Błoc. Pierwsza informacja o wsi pochodzi z XIV w., przypuszczalnie wieś jest starsza i powstała w XIII w. Jedziemy pośród rozrzuconej luźno zabudowy po jednej i drugiej stronie drogi. Po przejechaniu 400 m, na ostrym zakręcie w lewo możemy zjechać w prawo w kierunku niewielkiego zagajnika, w którym po przejechaniu 500 m znajduje się niewielki cmentarz ewangelicki. Skręcamy w lewo jadąc lekko pod górę, po 250 m dojeżdżamy do sklepu. Z lewej strony widoczny jest stary cmentarz i niewielki budynek filii biblioteki publicznej Goleniowa. Za sklepem skręcamy w prawo, przed nami z lewej niewysoka dzwonnica i krzyż misyjny, w niewysokim metalowym ogrodzeniu. Z prawej murowana kaplica kościelna z 1932 r.

Kamienna rzeźba mnicha
na starym cmentarzu w Żółwiej Błoci

4.8 km Po obejrzeniu kościoła dochodzimy do krzyżówki, na której skręcamy w prawo. Dalej za długim budynkiem i jego ogrodzeniem skręcamy w lewo w boczną drogę.

5.0 km Skręcając w lewo łączymy się z goleniowską trasą rowerową zieloną na jej 20.7 km.

7.3 km Dojeżdżamy do wsi **Niewiadowo**. Zatrzymujemy się przed kościołem stojącym na niewielkim wyniesieniu z prawej strony drogi. Obecny neogotycki kościółek nie jest pierwszą budowlą sakralną wsi. Poprzedzała go wybudowana tu z kamienia polnego w 1595 r. mała świątynia ewangelicka będąca filią kościoła w Bodzęcinie. Stary kościół stał w tym samym miejscu co obecny w otoczeniu niewielkiego cmentarza. W roku 1836 na miejscu rozebranego kościoła wybudowano nowy, neogotycki zachowując od strony zachodniej samodzielny, strzelistą, drewnianą XVIII wieczną wieżę. Na początku XX w. świątynia została poddana gruntownej przebudowie. Na miejscu rozebranej starej, drewnianej dzwonnicy wybudowano nową stylową wieżę neogotycką zwieńczoną strzelistą ośmioboczną iglicą pokrytą obecnie blachą. Istniejący tu wcześniej cmentarz został całkowicie zatarty. Na szczególną uwagę we wsi zasługuje również nowy cmentarz. Aby do niego dotrzeć, ruszamy spod kościoła w prawo i główną drogą wsi dojeżdżamy do rozdroża dróg, pomiędzy którymi znajduje się wysoki krzyż drewniany. Skręcamy w prawo w kierunku widocznego czerwonego ogrodzenia w kierunku lasu. Cmentarz założono za wsią, na skraju lasu od strony północnej wsi wśród wysokich drzew w końcu I połowy XIX w. (najstarszy zachowany nagrobek pochodzi z roku 1848). Nagrobki pochodzące sprzed 1945 r. zostały częściowo usunięte. Widać gdzieś tam jeszcze fragmenty żeliwnych, dekoracyjnych ogrodzeń z fantazyjnie powyginanych elementów i metalowych ozdobnych krzyży oraz nagrobków. Po obejrzeniu cmentarza wracamy do głównej drogi do wsi. Jedziemy dalej trasą oznaczoną kolorem zielonym. Po około 6 km dojeżdżamy do Glewic.

Cmentarz w Niewiadowie

13.5 km Glewice. We wsi na uwagę zasługuje kościół wraz otaczającym go placem. Przy kościele, przez bramkę od strony północnej w prawym narożniku ogrodzenia i dalej alejką przy murku od strony zachodniej wysadzonej szpalerem młodych wysokich świerków wchodzimy na plac przykościelny, który do 1945 r. pełnił rolę cmentarza protestanckiego założonego w końcu XVIII w. W 1961 r. cmentarz zniszczono, usunięto nagrobki i wycięto starodrzew a teren wyrównano. Zachowały się jedynie od strony południowej trzy stare. Kościół posiadał jedno wejście od strony południowej, obecnie wybito nowe drzwi od strony zachodniej do wolnostojącej dzwonnicy, w części której utworzono zakrystię. W narożniku między ścianą kościoła a wieżą stoi stara, zabytkowa, kamienna chrzcielnica. Wnętrze kościoła jest również bardzo skromne, jednoprzestrzenne, salowe. Po wyjściu z kościoła tą samą drogą wracamy do wyjścia z placu. Opuszczamy wieś kierując się dalej znakami trasy zielonej w kierunku Mostów.

25.9 km W tym miejscu trasa zielona odchodzi w kierunku Burowa w lewo, my skręcamy w prawo w leśną drogę w kierunku Imna.

26.8 km Po około 800 m, za dębem skręcamy w lewo na drogę asfaltową prowadzącą do Imna. W tym miejscu spotykamy się z gołeniewską trasą czerwoną na jej 9.9 km. Od tej chwili, przez niecałe 10 km będziemy jechać razem z tą trasą, aż do Budna.

Imno. Obecna zabudowa pochodzi w większości z przełomu XIX i XX w., wiele budynków przebudowano, nie brakuje nowych z ostatnich lat. We wsi do 1945 r. był czynny cmentarz, założony w pierwszej połowie XIX w. i kaplica cmentarna. Samą kaplicę rozebrano pod koniec lat 60 XX wieku. Dojeżdżamy do zagrody nr 16. Za nią skręcamy w prawo obok budynku gospodarczego. Wita nas piękna dorodna lipa - pomnik przyrody. Za nią i budynkiem na sztucznie wysypanym wyniesieniu stoi wspomniany wyżej cmentarzyk wiejski. Zachowały się częściowo nagrobki, wiele żeliwnych krzyży, nawet metalowe, ozdobne ogrodzenia. Po obejrzeniu cmentarza,

Kościół Matki Bożej Gromnicznej w Mostach

wracamy do głównej drogi i kierując się znakami trasy czerwonej udajemy się w kierunku Mostów.

29.8 km Dojeżdżamy do wsi **Mosty**. Na światłach skręcamy w lewo i zaraz w prawo do wejścia na plac przykościelny. Przed nami dumnie stoi kościół. Plac dawniej pełnił rolę cmentarza przykościelnego do roku 1945 ewangelickiego, a potem do 1957 katolickiego. Czytelność układu cmentarza w części ewangelickiej w znacznej mierze zatarta, najstarszy zachowany nagrobek z 1929 r. W części katolickiej układ czytelny z najstarszym nagrobkiem z 1946 r. Wsiadamy na rowery i prosto przecinając krzyżówkę, zostawiając z lewej piękny dąb udajemy się w kierunku Danowa. Po drodze z lewej mijamy zabudowania starego pałacu rodziny von Flügge.

32.3 km Dojeżdżamy do **Danowa**. Po prawej stronie drogi widać niewielkie wzniesienie. Na nim znajduje się kościół górujący od XV w. nad tą niewielką wsią. Wchodzimy na plac przykościelny schodkami na podmurówce z kamienia polnego. Plac do 1945 r. był cmentarzem ewangelickim a w latach 60 XX w. został całkowicie zniszczony. Na placu od południowej strony (z lewej od strony od wejścia do kościoła) stoi nowa niewielka dzwonnica. Wracamy z powrotem do drogi. Skręcamy w lewo w kierunku Podańska.

36.6 km Dojeżdżamy do **Podańska**. Po przejechaniu 500 m za stojącym z prawej strony krzyżem skręcamy w prawo w wiejską polną drogę. Wokół osiedle nowych domków jednorodzinnych. Po 200 m z lewej widać niewielki, stary cmentarz ewangelicki wraz z pamiątkowym obeliskiem. Cmentarz został założony wśród pól uprawnych w otoczeniu drzew. Opuszczamy miejsce. Jedziemy dalej trzymając się znaków szlaku czerwonego w kierunku Budna.

38.9 km Wjeżdżamy do wsi **Budno**. We wsi znajduje się osiedle mieszkaniowe byłych pracowników PGR, które częściowo zostało postawione na starym, zniszczonym, pochodzącym z pierwszej połowy XIX w. cmentarzu. Z krajobrazu zniknął bezpowrotnie stojący w centrum wsi niewielki murowany z czerwonej cegły kościółek pochodzący z 1842 r. Nieużytkowany popadł w ruinę i w 1970 roku został rozebrany, podobny los spotkał drugi cmentarz, który otaczał dookoła kościółek. Wjeżdżamy do wsi skręcając w lewo na jej główną drogę. Po przejechaniu 200 m z lewej widzimy ładnie zachowane pozostałości cmentarza ewangelickiego.

39.5 km W tym miejscu kończymy naszą trasę. Aby wrócić do Goleniowa wystarczy kierować się znakami szlaku czerwonego drogą Goleniów-Maszewo.

Kościół św. ap. Piotra i Pawła w Borzysławcu

SZLAK SENTYMENTALNY NR 3

13 km: Borzysławiec - Lubczyna - Czarna Łąka -
Pucice - Rurzyca

Trasa zaczyna się we wsi Borzysławiec. Aby tam dojechać możemy skorzystać z oznakowań trasy niebieskiej gminnej sieci tras rowerowych. Wyruszamy z Goleniowa w kierunku na Lubczynę i na krzyżówce w Kępach Lubczyńskich odbijamy w prawo na Borzysławiec.

0.0 km Wieś Borzysławiec założono w końcu XVII w. Nazwa Borzysławiec jest nazwą nadaną wsi dopiero w 1946 r., wcześniejsza to Luisenthal (Dolina Luizy). Głównym elementem całego układu przestrzennego wsi jest kościół z przylegającym do niego cmentarzem. Powstał on na starym, protestanckim cmentarzu, wcześniej zniwelowanym. Zachowane sprzed 1945 r. trzy groby obecnie odnowiono. Są to: grób proboszcza parafii katolickiej w Borzysławcu, ks. Alberta Hirscha, który za słuchanie zagranicznych stacji radiowych był skazany na 4 lata więzienia w Goleniowie, gdzie zmarł w sierpniu 1944 r.; grób jego matki oraz grób pilota francuskiego zestrzelonego w 1942 r. z krzyżem kamiennym postawionym przez kolegów w 1982 r. Opuściliśmy cmentarz i wieś udając się w kierunku Lubczyny.

0.8 km Dojeżdżamy do **Lubczyny**. Z prawej strony cmentarz protestancki. Po wojnie, jak większość cmentarzy, uległ całkowitej dewastacji. Obecnie po przeprowadzonych pracach porządkowych wzniesiono na nim lapidarium. Wchodzimy przez kamienno-betonową symboliczną bramę cmentarną. Przed nami obelisk w formie piramidy zwieńczony żeliwnym krzyżem nagrobnym. Obok stoi także odnowiony obelisk, jaki Lubczyna po I wojnie światowej postawiła swym poległym synom na różnych jej frontach.

1.3 km Wychodzimy z cmentarza, dojeżdżamy do krzyżówki w centrum Lubczyny. **Lubczyna** jest wsią sołecką, dogodnie położoną nad brzegiem Jeziora Dąbie. W czasach panowania księcia Barnima I (XIII w.) była osadą księcia - posiadał on tu swój domek myśliwski. Obecna zabudowa pochodzi głównie z XX w. Po roku 1945 część wsi i większość kolonii została zniszczona i zniknęła bezpowrotnie. Obecna wieś ma charakter rolniczo-letniskowy, działają tu również zakłady produkcyjne i usługowe. Przejżdżamy krzyżówkę i dalej prosto wśród łąk i niewielkich zagajników, otwartą przestrzeń dojeżdżamy do Czarnej Łąki.

5.3 km Czarna Łąka jest położona blisko brzegu Jeziora Dąbie. Na obszarze dzisiejszej wsi istniały dwie odrębne wsie o niemieckich nazwach Bergland (po 1945 r. nazwana po polsku Bystra) i Wilhelmsfelde (po 1945 r. nazwana Czarna Łąka). Pierwsza w czasie działań wojennych i zaraz po wojnie została zniszczona i rozebrana, ocalałych kilka zagród po 1975 r. włączono do Czarnej Łąki oddalonej ok. 1,5 km. Doskonałe położenie nad jeziorem umożliwia rozwój sportów wodnych i wypoczynku nad wodą w okresie letnim. Przyczyniło się to do powstania tu ośrodka wypoczynkowego.

7.3 km Opuszczamy wieś. Droga miejscami staje się kręta i prowadzi wśród łąk.

8.9 km Krzyżówka Pucice. **Pucice** to niewielka wieś, założona ok. 1750 r. Jej pierwotna nazwa to Oberhof. Pod koniec XIX w. uległa likwidacji i ponownie na opustoszałym terenie na początku XX w. odbudowana. Stojący tu dwór i większość budynków gospodarczych rozebrano lub przebudowano, również z dawnej wsi chłopskiej zostało zaledwie kilka domów.

9.1 km Mijamy krzyżówkę jadąc prosto w kierunku Klinisk. W prawo droga na Szczecin i resztki zabudowań po dawnej wsi chłopskiej. Opuszczając wieś z lewej droga do strzelnicy. Ok. 400 m od zabudowań gospodarczych po lewej stronie w otoczeniu młodego lasu iglastego widać zniszczony cmentarz protestancki pochodzący z końca XVIII w. Jeszcze niedawno można było zobaczyć tu nagrobki z połowy XIX w. Całość dzisiaj już nieczytelna i mocno zarośnięta.

Kościół Niepokalanego Poczęcia
Najświętszej Marii Panny w Rurzycy

10.4 km Po przejechaniu ok. 1,5 km początkowo lasem potem wśród zabudowań wsi Kliniska, dojeżdżamy do ulicy Rzemieślniczej, skręcając na nią w prawo. Tu odbijając po kilkudziesięciu metrach ponownie w prawo dojeżdżamy do położonego na niewielkim wzniesieniu kościoła. Plac przykościelny to dawny cmentarz, po którym nie pozostał już żaden ślad. Wracamy do głównej drogi i dalej prosto jedziemy w kierunku Rurzyca. **Kliniska** to jedna z większych wsi na terenie gminy Goleniów. Założona została w 1754 r. przez króla Fryderyka II, otrzymując nazwę Gross Christenberg od imienia żony króla. Po wybudowaniu linii kolejowej Dąbie - Goleniów - Kołobrzeg w 1882 r. osiedlili się tu kolejarze i robotnicy leśni oraz rzemieślnicy.

12.2 km Dojeżdżamy wsi Rurzyca. **Rurzyca**, podobnie jak Kliniska, została założona w tym samym czasie przez króla pruskiego, Fryderyka I, i nosiła nazwę Sophienthal (Dolina Zofii). Obecna zabudowa wsi pochodzi głównie z przełomu XIX i XX w. Głównym elementem układu przestrzennego wsi jest kościół neogotycki z 1907 r.

13.1 km Z prawej strony droga a za nią sklep. Skręcamy w prawo i po przejechaniu ok. 600 m dojeżdżamy do nowego cmentarza. Za nim w głębi można dostrzec ładnie zachowany cmentarz protestancki, otoczony jest z trzech stron lasem a od czwartej strony nowym cmentarzem katolickim. Jest on oddzielony leśną drogą gruntową, założony na planie prostokąta, na obszarze ok. 70 arów. Nowy cmentarz położony jest na małej śródleśnej polanie, założony na planie kwadratu. Kierując się znakami wytyczonej ścieżki prowadzącej dalej w las dotrzemy do kolejnego zachowanego ewangelickiego cmentarza. Wracamy tą samą drogą do głównej drogi, skręcamy w prawo obok sklepu.

13.3 km Z lewej widać kościół neogotycki p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Rurzyca. W tym miejscu kończymy naszą wycieczkę. Aby wrócić do Goleniowa należy kierować się znakami trasy niebieskiej naszej sieci tras rowerowych.

Gmina Goleniów
72-100 Goleniów, pl. Lotników 1
tel. 91 46 98 200 i 46 98 222
e-mail: ugim@goleniow.pl
www.goleniow.pl
 facebook.com/gm.goleniow

Centrum Informacji Turystycznej
72-100 Goleniów, pl. Bramy Wolińskiej 1
tel. 91 418 95 90
e-mail: cit@turystyka.goleniow.pl
www.turystyka.goleniow.pl

Wydawca: Gmina Goleniów

Opracowanie merytoryczne: Józef Kazaniecki, Agnieszka Roszatycka-Krause

Projekt i skład: STUDIO KRAUSE

Fotografie: zdjęcia lotnicze - B.Z. Chojęta, archiwum Urzędu Gminy i Miasta w Goleniowie, Wiesław Krause

ISBN: 978-83-932338-6-1

Goleniów, 2014 r.

GMINA GOLENIÓW

pl. Lotników 1, 72-100 Goleniów, Poland

tel. +48 91 46 98 200, 222

www.goleniow.pl

facebook.com/gm.goleniow

